HISTORIA ZHP i Scautingu
Początki skautingu.

1857
22.II Urodził się Robert Baden-Powell. Dzień 22.02 obchodzony jest na całym świecie jako dzień myśli braterskiej.

1899
Oblężenie Mafekingu podczas wojny Anglików z Burami. Robert Baden-Powell (Bi-Pi) szkoli młodych chłopców na "skautów": wywiady, łączność, podchodzenie, tropienie, pierwsza pomoc.

1902
W USA powstaje organizacja młodzieżowa Związek Kory Brzozowej Indian Leśnych Ludzi założona przez "Czarnego Wilka" - Ernesta Thompsona Setona.

W Anglii Bi-Pi wydaje książkę "Wskazówki do wywiadów" ("Aids to scouting"), gdzie zwraca uwagę na szkolenie młodych chłopców.

1907
Początki skautingu w Anglii.

29.VII obóz doświadczalny na wyspie Brownsea w hrabstwie Dovset. Jest to oficjalny rok powstania skautingu w Anglii.

1908
Książka Bi-Pi "Skauting dla chłopców" ("Scouting for Boys") - pierwszy typowo skautowy podręcznik.

1912

Bi-Pi ożenił się z Olave St. Clair Soames.

1913
lipiec - Wszechbrytyjski Zlot Skautów w Birmingham.

1920
Założenie Międzynarodowej Organizacji Ruchu Skautowego (World Organization of the Scout Movement). ZHP jednym z członków-założycieli.

I Jamboree w Londynie - Bi-Pi otrzymuje tytuł Naczelnego Skauta Świata.

1928
Założenie Światowego Stowarzyszenia Skautek i Przewodniczek (World Association of Girl Guides and Girl Scouts - WAGGGS). ZHP członkiem-założycielem.

Początki harcerstwa.

1909
16-17.XI W dzienniku "Słowo Polskie" ukazują się dwa artykuły Edmunda Naganowskiego o skautingu pt. "Bi-pi" i "Bi-es".

1910-1911
Andrzej Małkowski tłumaczy książkę Baden-Powella "Skauting dla chłopców" ("Scouting for boys") na język polski.

1911
marzec-maj - Pierwszy kurs instruktorów skautowych we Lwowie.

22.V Andrzej Małkowski podpisuje rozkaz, w którym powołuje trzy drużyny skautowe we Lwowie (dwie męskie i jedną żeńską):
I Lwowska Drużyna Skautów im. Naczelnika Kościuszki - drużynowy Czesław Pieniążkiewicz,
II Lwowska Drużyna Skautów im. Hetmana Chodkiewicza - drużynowy Franciszek Kapałka,
III Lwowska Drużyna Skautek im. Emilii Plater - drużynowa Olga Drahonowska.

Powstaje Naczelna Komenda Skautowa we Lwowie afiliowana przy Towarzystwie Gimnastycznym "Sokół".

15.X We Lwowie kazuje się pierwszy numer pierwszego polskiego czasopisma skautowego pt. "Skaut Pismo Młodzieży Polskiej". Na pierwszej stronie Skauta wydrukowano wiersz Ignacego Kozielewskiego pt. "Wszystko, co nasze" (późniejszy hymn harcerski).

1.XI W drugim numerze Skauta ukazuje się pierwsza redakcja Prawa Skautowego.

Wydano "Skauting jako system wychowania młodzieży" na podstawie dzieła generała Baden-Powella w tłumaczeniu Andrzeja Małkowskiego.

1912

III Lwowska Drużyna żeńska prowadzona przez Olgę Drahonowską wprowadza na swym obozie pozdrowienie "Czuwaj" w miejsce dotychczasowego zawołania "Czołem".

Powstaje pierwszy wzór Krzyża Harcerskiego wzorowany na orderze Virtuti Militari. Pomysłodawcą projektu był ksiądz Kazimierz Lutosławski, "Szary".

W czerwcu wydano książkę Eugeniusza Piaseckiego i Mieczysława Schreibera pt. "Harce

młodzieży polskiej", w której zamiast słów "skaut" i "skauting" użyto po raz pierwszy słów: "harcerz" i "harcerstwo".

1913
19.VI W Zakopanem biorą ślub Olga Drahonowska i Andrzej Małkowski.

lipiec - Wszechbrytyjski Zlot Skautów w Birmingham, w którym uczestniczy 51-osobowa delegacja skautów polskich z trzech zaborów.

Harcerstwo w latach I Wojny Światowej

1914
Wybucha I Wojna Światowa - harcerze i harcerki biorą zorganizowany udział w walkach na froncie i w służbie pomocniczej (łączność, kurierzy, ochrona mostów i kolei, straż graniczna, służba sanitarna itp.).
W 5 pułku Legionów Polskich działa harcerski pluton zwiadu "Czuwaje" dowodzony przez Stefana Roweckiego, przywódcę państwa podziemnego w latach I Wojny Światowej (Stefan "Grot" Rowecki).

Ogłoszenie przez Związkowe Naczelnictwo Skautowe (zabór austriacki) tekst Prawa i Przyrzeczenia.

1916
1-2.XI W Warszawie powstaje Związek Harcerstwa Polskiego skupiający organizacje skautowe zaboru rosyjskiego: POS (Polska Organizacja Skautowa) i ZSP (Związek Skautek Polskich) i Junactwo. Jako wspólne odznaki przyjęto krzyż harcerski i lilijkę skautową.

W tym roku Baden-Powell wydaje książkę "Wilczęta".

1917
W lecie Olga Drahonowska-Małkowska zorganizowała pierwszą dziewczęcą gromadę zuchową w Zakopanem ("Krasnoludki").

Jan Mauersberger podjął próbę opracowania nowego systemu wychowania najmłodszych członków harcerstwa i zaproponował, dla nich nazwę "zuchy".

1918
1-2.XI Lublin, polskie organizacje skautowe trzech zaborów łączą się w ogólnopolski Związek Harcerstwa Polskiego, liczący wówczas 33 tysiące harcerek i harcerzy.

Powstają pierwsze gromady wilcząt w Polsce, tworzone głównie przez harcerstwo męskie.

ZHP w Polsce niepodległej

1918-1921
Harcerze biorą udział w walkach o granice RP: w Powstaniu Wielkopolskim, trzech Powstaniach Śląskich, akcji plebiscytowej na Warmii i Mazurach, walkach z Ukraińcami i wojnie polsko-bolszewickiej.

1919
15-16.I Na płynącym do Odessy, statku greckim "Chauonia", który wpadł na minę w Cieśninie Messyńskiej, ginie Andrzej Małkowski.

1920
ZHP jednym z członków-założycieli WOSM.

Naczelnik Państwa Józef Piłsudski obejmuje protektorat nad ZHP.

31.XII.1920-2.I.1921 I Walny Zjazd ZHP przyjmuje Statut, tekst Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego, wybiera władze. Przewodniczącym Związku zostaje generał Józef Haller.

1921-1924
Działalność "Wolnego Harcerstwa" propagującego nawrót do puszczaństwa i odrzucającego militaryzm. Przywódcą ruchu był Adam Ciołkosz.

1921-1924
Prezydent Stanisław Wojciechowski obejmuje protektorat nad ZHP.

1925
23.VIII Powstaje Harcerska Szkoła Pracy w Sromowcach Wyżnych w Pieninach założona przez Olgę Małkowską.

1926
Organizacja Harcerek reformuje i ujednolica pracę gromad zuchowych dziewcząt.
13.XII Prezydent Ignacy Mościcki przyjmuje protektorat nad ZHP.

1926-39
Działalność gromad Czerwonego Harcerstwa Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych, będących pod wpływem ideowym Polskiej Partii Socjalistycznej. Organizacja zajmowała się wychowaniem dzieci przede wszystkim ze środowisk robotniczych. Na czele władz stał Stanisław Dubois.

1928
ZHP członkiem-założycielem WAGGGS.

1929
W "Na tropie" ukazało się w odcinkach opowiadanie Aleksandra Kamińskiego "Jak Antek Cwaniak wilczków kształcił".

1931
5.VII Uroczyste otwarcie Żeńskiej Szkoły Instruktorskiej na Buczu; jej komendantką została Józefina Łapińska.

Upowszechnianie pomysłów i opracowań Aleksandra Kamińskiego dotyczących nowej metodyki zuchowej. Na wspólnej konferencji instruktorów harcerek i harcerzy uzgodniono jednolity dla dziewcząt i chłopców materiał programowy.

1932
6-12.VIII Światowa konferencja skautek na Buczu.

październik - Zarejestrowanie w ZHP Koła Instruktorów im. Mieczysława Bema, którego celem było m.in. objęcie przez ZHP pracą wychowawczą młodzieży ze środowisk robotniczych, rzemieślniczych i wiejskich. Przywódcą KIMB-u był Juliusz Dąbrowski.

1933
1.X W Nierodzimiu otwarto Szkołę Instruktorów Zuchowych, której komendantem został Aleksander Kamiński.

1935

Jubileuszowy Zlot ZHP w Spale w 25-lecie harcerstwa.

1937
Powstaje Ośrodek Kształcenia Starszyzny Organizacji Harcerzy ZHP w Górkach Wielkich. Jego komendantem został Aleksander Kamiński.

1938
wrzesień - Powołano Pogotowie Wojenne Harcerek (szkolenie do służby pomocniczej na wypadek wojny - kursy przeciwpożarowe, obrony cywilnej, kursy sanitarne i opieki nad dziećmi; komendantką została hm. Józefina Łapińska).

1939
10.V Powołano Pogotowie Wojenne Harcerzy (kursy przeciwpożarowe, sanitarne, obrony cywilnej, łączności i strzelania).

Harcerstwo podczas II Wojny Światowej

II Wojna Światowa - podczas jej trwania harcerki i harcerze biorą udział w walkach na wszystkich frontach w kraju i na całym świecie.

1939
wrzesień - Harcerze i harcerki biorą udział w wojnie obronnej (obrona wieży spadochronowej w Katowicach, walki w Bydgoszczy, pod Mławą, w obronie Warszawy i inne).

27.IX Decyzja o kontynuowaniu pracy harcerstwa męskiego w konspiracji (późniejsze Szare Szeregi).

Pogotowie Wojenne Harcerek nie zaprzestaje pracy przez cały okres wojny, nosząc kryptonim "OH" (Organizacja Harcerek), "Związek Koniczyn", "Bądź Gotów".

Organizacja podziemna harcerstwa męskiego "Szare Szeregi" wchodzi w skład Armii Krajowej. Kolejni Naczelnicy Szarych Szeregów: Florian Marciniak (Krzemień), Stanisław Broniewski (Orsza) i Leon Marszałek.

Struktura Szarych Szeregów:

-

Główna Kwatera - pasieka,

-

Chorągiew - ul,

-

Hufiec - rój,

-

Drużyna - rodzina.

Podział na grupy wiekowe w Szarych Szeregach:

-

"Zawisza" - najmłodsi harcerze (12-14 lat), których głównym zadaniem była nauka i służba najbliższemu otoczeniu, a w czasie Powstania Warszawskiego organizacja poczty polowej.

-

"Szkoły Bojowe" - (15-17 lat) nauka, zwiad i łączność.

-

"Grupy Szturmowe" - (od 18 lat) nauka, praca, przygotowanie do odbudowy kraju, walka zbrojna z okupantem.

"Dziś - jutro - pojutrze" - program Szarych Szeregów:

-

"Dziś" - sabotaż, nauka, przygotowanie do walki,

-

"Jutro" - walka, powstanie,

-

"Pojutrze" - odbudowa kraju, służba i praca dla kraju.

Szare Szeregi wykonały wiele akcji w zakresie małego sabotażu i dywersji.

Harcerki w wieku 16 lat wstępowały do Wojskowej Służby Kobiet Armii Krajowej (WSKAK).

Harcerze walczyli również w oddziałach partyzanckich ("Jędrusie", zwiad i łączność "Ponurego", akcja "Wachlarz"), pełnili odpowiedzialne funkcje w Komendzie Głównej AK, (np. Aleksander Kamiński był redaktorem naczelnym "Biuletynu Informacyjnego" - głównego pisma Polski

Podziemnej, wychodzącego aż do upadku Powstania Warszawskiego). Brali udział w akcji "Burza" (walka przeciw Niemcom).

"Szkoła za Lasem" - nazwa kształcenia starszyzny harcerstwa podziemnego.

Ważniejsze akcje Szarych Szeregów:

-

Wieniec I i II - wysadzanie pociągów,

-

Meksyk II - 1943.03.26 - Akcja pod Arsenałem - odbicie 25 więźniów z niemieckiego konwoju policyjnego, w tym Jana Bytnara "Rudego", który zmarł po trzech dniach od ran, jakie hitlerowcy zadali mu podczas przesłuchań. Po akcji zmarli oprócz "Rudego": "Alek" - Aleksy Dawidowski i "Buzdygan" - Tadeusz Krzyżewicz. Dowódcą akcji był Stanisław Broniewski "Orsza", a jego zastępcą Tadeusz Zawadzki "Zośka".

-

Meksyk III - odbicie Floriana Marciniaka (akcja odwołana).

-

Celestynów - 1943.05.20 odbicie transportu więźniów do Oświecimia.

-

Kutschera - 1944.02.11 - zamach (udany) na komendanta warszawskiej policji i SS Franza Kutscherę. Niemcy przestali rozstrzeliwać na ulicach miasta polskich patriotów.

-

Koppe - nieudany zamach na szefa policji niemieckiej w Generalnej Guberni.

-

"Taśma" - Sieczychy - 1943.08.20 - likwidacja strażnic granicznych. Podczas tej akcji ginie Tadeusz Zawadzki "Zośka".

-

N - akcja propagandowa wśród Niemców osłabiająca ich ducha walki.

-

M - akcja Młodzież.

Oddział specjalny - III Kompania Wydzielona: (nazwy: "Agat" - "Pegaz" - "Parasol"). Zadaniem oddziału było likwidowanie szczególnie szkodliwych funkcjonariuszy niemieckich.

"Mury" - drużyna harcerek w obozie koncentracyjnym w Ravensbrűck.
"Droga Brzozowa" - drużyna harcerska w obozie w Oświęcimiu.

1944

1.VIII-2.X Powstanie Warszawskie (wybuch o godzinie "W" - 17:00). W trwającym 63 dni powstaniu uczestniczyły harcerskie bataliony: "Zośka" i "Parasol" (należące do Szarych Szeregów), batalion "Gustaw" i batalion "Wigry".

30.XII Zarządzeniem resortów Oświaty i Administracji Publicznej PKWN został restytuowany ZHP w wyzwolonym kraju, a następnie została powołana Tymczasowa Naczelna Rada Harcerska jako władza ZHP.

1945

styczeń - Rozwiązanie Szarych Szeregów.

25.III Formalne zakończenie pracy Pogotowia Harcerek.

Harcerstwo w PRL

1945-1946
Prowadzone są CAS-y, czyli Centralne Akcje Szkoleniowe (jako odpowiedź na problem braku kadry).

1947
ZHP wyrzucony z Międzynarodowego Biura Skautowego (WOSM) i ze Światowego Stowarzyszenia Skautek i Przewodniczek (WAGGGS).

1948
HSP - Harcerska Służba Polsce - program harcerstwa polskiego obejmujący pomoc w odbudowie kraju. Połączenie w ZHP pionów żeńskiego i męskiego.

1949
marzec - Ograniczono wiek młodzieży harcerskiej do 15 lat (a wkrótce do 14 lat). W konsekwencji ulegają rozpadowi liczne drużyny. Zlikwidowano "Na Tropie"- jedyne funkcjonujące jeszcze pismo harcerskie. Harcerski ruch wydawniczy zamarł.

1950
Zakaz używania stroju i odznak harcerskich, nowe Prawo i Przyrzeczenie.

15.X Wcielenie ZHP w struktury Związku Młodzieży Polskiej

1951
1.VI Miejsce ZHP zajmuje Organizacja Harcerska Związku Młodzieży Polskiej. OH ZHP zaprzestała stosowania metodyki harcerskiej i była kopią radzieckich pionierów (białe koszule, czerwone chusty, komunistyczna odznaka - tzw. "czuwajka" - zamiast krzyża itp).

1956
maj-czerwiec - Wyodrębnienie się Organizacji Harcerskiej (w ramach ZMP), zmiana nazwy na Organizacja Harcerska Polski Ludowej (OHPL), powrót do tradycyjnego munduru i nazw.

8-10.XII Na krajowym zjeździe działaczy harcerskich w Łodzi ("Zjeździe Łódzkim") reaktywowano ZHP wraz z tradycjami i mundurami, na których ponownie zagościły krzyże i lilijki.

ZHP włączyło się od razu w bardzo aktywną służbę Polsce - po roku 1956 zorganizowano wiele akcji, m.in.:

-

Zamonit - na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej (odbudowa i rozbudowa),

-

Bieszczady 40, Bieszczady 2000 (zagospodarowanie Bieszczad),

-

1001 Frombork, Frombork 2000 (odbudowa i rozbudowa Fromborka),

-

Alerty Naczelnika (centralne akcje programowe ZHP) - zadania realizowane w tym samym

czasie przez wszystkie jednostki harcerskie.

1957
Powstaje Rozgłośnia Harcerska.

1958
Odejście z ZHP wielu instruktorów szaroszeregowych.

1973
czerwiec - Powstała Federacja Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej (FSZMP), do której weszły wszystkie istniejące wówczas organizacje młodzieżowe, w tym i ZHP.

1973-81
Harcerska Służba Polsce Socjalistycznej (jako program harcerstwa starszego w ZHP). Drużyny HSP zamiast szarych i zielonych mundurów używały beżowych koszul, czerwonych krajek i bordowych beretów.

1980
Strajki na Wybrzeżu. Rozpoczyna się ożywienie w harcerstwie.

22.XI Powstało w Warszawie porozumienie Kręgów Instruktorów Harcerskich im. A. Małkowskiego (KIHAM). Głównym założeniem KIHAM-u było odrodzenie moralne harcerstwa w duchu tradycyjnego tekstu Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego (z 1932 roku), odkomunizowanie ruchu, nawrót do skautowych metod wychowawczych. Jego symbolem była lilijka przewiązana węzłem płaskim (stąd zwyczajowa nazwa "Ruch płaskiego węzła").

1981
Obraduje VII Zjazd ZHP, który zalegalizował działalność ruchów programowych, lecz nie dokonał zasadniczych zmian w Związku (m.in. przywrócono tradycyjną półokrągłą lilijkę). ZHP przestaje być członkiem FSZMP.

czerwiec - Z ZHP wystąpił Krąg Instruktorów "Zawisza" z Lublina, który powołał do życia nową organizację harcerską pod nazwą "Niezależny Ruch Harcerski" (NRH).

Rok kończy się wprowadzeniem stanu wojennego (13.XII) i internowaniem działaczy opozycji, w tym wielu harcerzy. Związek, jako jeden z nielicznych, nie został zdelegalizowany. Rozpoczął się okres szykan i represji. Zakazano działania NRH (który zszedł do podziemia).

1982
Pod presją władz Porozumienie KIHAM zostaje rozwiązane.

1983
II pielgrzymka papieża do Polski. Harcerze ze środowisk KIHAM organizują służbę sanitarną i porządkową, która wspiera służby kościelne. Efektem tej "Białej Służby" było utworzenie półtajnego Ruchu Harcerskiego Rzeczypospolitej. Drużyny uczestniczące w Ruchu wróciły do tradycyjnego Prawa i Przyrzeczenia, tradycyjnego systemu stopni i sprawnosci harcerskich, tradycyjnych metod pracy. Ruch miał swoje władze naczelne i swoją własną, tajną strukturę. Jednocześnie członkowie Ruchu zewnętrznie niczym nie odróżniali się od tych z ZHP.

1985
Powstała w Koninie Polska Organizacja Harcerska (POH).

1987
III Pielgrzymka Jana Pawła II do Polski - II Biała Służba.

1988
Zlot drużyn HR na Wykusie koło Wąchocka w Górach Świętokrzyskich, z okazji pogrzebu komendanta "Ponurego" - Jana Piwnika. ZHP organizuje zlot 70-lecia ZHP na polach grunwaldzkich.

W III Rzeczypospolitej

1989
12.II Powstaje Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej. W skład ZHR weszły wcześniej działające nielegalnie organizacje harcerskie: Promieniści, Betanie, Harcerski Niezależny Ruch Liturgiczny, Polskie Bractwo Skautowe, Luzarowcy i Ruch Harcerski Rzeczypospolitej.

marzec - Obradował IX Zjazd ZHP, na którym podjęto jeszcze jedną próbę ratowania jedności harcerstwa. Jednym ze skutków była zmiana numeracji zjazdu z IX na XXVI.

październik - Rada Naczelna ZHP rezygnuje z monopolu na odznaki i symbole hercerskie, co pozwoliło na oficjalną rejestrację pozostałych organizacji harcerskich.

W Krakowie powstaje "ZHP - rok założenia 1918", który jest próbą odbudowy przedwojennego ZHP.

2.XII Powstaje Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego "Zawisza".

W następnych latach, aż po dzień dzisiejszy, powstaje wiele innych organizacji harcerskich.

1990

grudzień - obraduje XXVIII Zjazd ZHP (XXVII Nadzwyczajny Zjazd obradował we wrześniu - skrócił kadencję władz Związku) wprowadził dwie roty Przyrzeczenia Harcerskiego. Przywrócił (i tak już od dawna funkcjonujące w wielu drużynach) Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie (z 1932 roku).

1992
Połączenie ZHR i ZHP 1918 w ZHR.

1995
Nadzwyczajny Zjazd ZHP w Poznaniu dokonuje ostatnich zmian w Statucie, które stały na przeszkodzie przynależności ZHP do światowego skautingu (m.in. przywrócona jedna rota Przyrzeczenia Harcerskiego).

2-16.XIII Światowy Zlot Harcerstwa Polskiego w Zegrzu.

1996
ZHP zostaje ponownie członkiem międzynarodowych organizacji skautowych: Światowej Organizacji Skautów (WOSM) i Światowego Stowarzyszenia Skautek i Przewodniczek (WAGGGS).

Udział reprezentacji ZHP w 32 Światowej Konferencji WOSM (Szwecja) i 29 Światowej Konferencji WAGGGS (Kanada).

2000
Światowy Zlot Harcerstwa Polskiego w Gnieźnie.

2007
Na stanowisko Naczelnika ZHP zostaje wybrana hm. Małgorzata Sinica

2010

Światowy Zlot Harcerstwa Polskiego w Krakowie